Друго издање

Поштарина плаћена у готову

НОВИ САД
субота
2 септембра 1939
Година V
Бр. 205(1.284)

ДАН

Главни уредник: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ

Независни информативни дневник
Излази свакодневно осим понедељника
Примерак 1 дин.
Месечна претплата 20 д. за земљу 50 за иностранство
Огласи по тарифи

Редакција и администрација: Краља Александра 7. — Телефони: 21-05 — 21-06. Чековни рачун код Поштанске штедионице у Београду број 58.460. — Поштански фах број 178. — Рукописи се не враћају

Почео је немачко-пољски рат

Бомбардоване су Варшава и друге пољске вароши

Општа мобилизација у Француској, Швајцарској и Белгији

Догађаји у Европи развијају се вртоглавом брзином. После јутрошње дневне заповести г. Хитлера немачкој војсци, којом је позвана да устане у одбрану Немачке, после доношења закона о присаједињењу Данцига Рајху, који је прогласио г Форстер, г. Хитлер је одржао у Рајхстагу данас пре подне историски говор у коме је, поред осталог, рекао да су немачке трупе, јутрос у 5,45 часова, биле приморане да на пољску паљбу одговоре паљбом.

Ратни заплет између Немачке и Пољске се наставља.

Бомбардовање Варшаве

Лондон, 1 септембра. (А. А.) Рајтер јавља из Варшаве:

Осим Варшаве бомбордовано је данас пре подне и шест других пољских вароши. Том приликом рањен је већи број људи.

Берлин, 1 септембра. (А. А.) ДНБ јавља:

Врховна команда војних снага саопштава:

По наређењу Вође Рајха и врховног команданта, војне снаге преузеле су активну заштиту Рајха".

„Да би се учинио крај насиљу од стране Пољске у извршењу наређења, датог од Вође, трупе немачке војске започеле су данас ујутро противнапад на свима тачкама немачко-пољске границе. Истовремено су ескадриле ваздушних снага кренуле да се боре против војничких циљева у Пољској".

„Ратна морнарица преузела је заштиту Источног Мора".

Париз, 1 септембра. — (А. А.) Авас јавља:

Уредбом је објављена општа мобилизација у Француској. Исто тако проглашено је опсадно стање.

Берн, 1 септембра. — (А. А.) Авас јавља:

Швајцарска је објавила општу мобилизацију.

Париз, 1 септембра. — (А. А.) Авас јавља:

Парламенат је сазван за сутра.

Париз, 1 септембра. — (А. А.) Авас јавља:

Први дан опште мобилизације јесте други септембар.

Париз, 1 септембра. — (А. А.) Авас јавља:

Телефонске везе између Париза и Лондона, с једне стране, и Варшаве с друге стране сада су обустављене.

Лондон, 1 септембра. — (А. А.) Рајтер јавља:

Пољски амбасадор позван је у Даунингстрит нешто пре 10,45 часова. У 10,55 часова стигао је тамо лорд Халифакс.

Берлин, 1 септембра. — Вођа и канцелар Рајха г. Адолф Хитлер упутио је данас телеграм жупском вођи у Данцигу г. Форстеру поводом прокламације о присаједињењу Данцига Рајху. Г. Хитлер се топло захваљује свим мушкарцима и женама који су толики низ година у својим срцима сачували љубав према Немачкој. Велика Немачка поздравља присаједињење Данцига. Закон о присаједињењу Данцига Рајху прокламован је. Вођа и канцелар Рајха г. Хитлер именовао је г. Форстера за шефа цивилне управе у Данцигу.

Г. Хитлер о циљевима Немачке

Берлин, 1 септембра. (А. А.) ДНБ јавља:

Говорећи о циљевима Немачке г. Хитлер је у Рајхстагу рекао:

„Решен сам:

1. Да решим данцишко питање,
2. Да решим питање Коридора.
3. Да се постарам да у односима између Немачке и Пољске наступи преокрет који ће обезбедити миран суседски живот. Притом сам решен да се борим све дотле, док се нека друга пољска влада покаже вољном да изведе ту измену у односима. Хоћу да отклоним са немачких граница елемент неизвесности, атмосферу извесних трајних прилика које личе на грађански рат. Хоћу да се постарам за то да се и на источној граници створи исти такав мир какав имамо на другим својим границама. То значи: не желим да ратујем против жена и деце. Наредио сам своме војном ваздухопловству да своје нападе своди само на војне објекте. Али, ако противник сматра да му тиме унапред дајемо слободне руке да се са своје стране бори говор од кога ће му све пресести. обрнутим методама, он ће добити одговор од кога ће му све пренести.

Ноћас је Пољска првипут претстављена и своом редовном војском испалила хитац на наше земљиште. Почев од 5.45 часова и ми одговарам на ватру. Отсада ће се свака бомба платити бомбом.

Ко се бори отровним гасовима, ко сам отступа од правила човечјег ратовања, не може ни од нас да очекује друго. А ја ћу ту борбу водити без обзира на то против кога ћу све имати да је водим све дотле док не буде зајемчена безбедност Немачке и док не буду обезбеђена њена права. Ја сам досад ево преко шест година радио на изграђивању немачке оружане силе. За устројство и усавршавање те оружане силе потрошено је за то време преко 90 милијарди. Она је данас најбоље опрењена оружана сила на свету и неупоредиво је боља од немачка оружане силе из 1914 године.

Хтео бих да завршим са изјавом коју сам дао још давно кад сам започео борбу за помоћ у Рајху. Тада сам рекао: Ако је наша воља тако јака да је не може да савлада никаква невоља, онда ће наша воља и немачки челик савладати невољу!"

Г. Мошћицки саопштава народу да је рат почео

Варшава, 1 септембра. — Рајтер јавља: Претседник Пољске Републике г. Мошћицки упутио је апел становништву, у коме наводи да је вековни непријатељ Пољске, Немачка навалила на Пољску. *(Па)*

Чиновници пољске амбасаде још увек се налазе у Берлину

Берлин, 1 септембра. — ДНБ јавља: Пољски амбасадор са особљем пољске амбасаде као и особље пољског конзулата још увек се налазе у Берлину.

—ооо—

НЕМАЧКА АВИЈАЦИЈА БОМБАРДОВАЛА КАТОВВИЦЕ, КРАКОВ, ГРОДНО И ВЕСТРНПЛАТЕ

Берлин, 1 септембра. (А. А.) ДНБ јавља:

Пољске радио-станица су јавиле да су немачке ескадриле извршиле напад на отворене пољске вароши Катовице, Краков, Гродно и Вестрнплате и да су их напали бомбама. У вези с тим званично се констатује да су немачке ваздухопловне снаге, према наређењима која су примиле, бомбардовале једино и искључиво војничке циљеве у утврђења.

НОВЕ РАТНЕ ПРИПРЕМЕ У НЕМАЧКОЈ

Над целом немачком територијом забрањен ваздушни саобраћај за стране авионе

Берлин, 1 септембра. — Данас пре подне немачке војне власти издале су наређење о укидању ваздушног саобраћаја на целој територији Немачке. Ову забрану саопштиле су све немачке радио станице на свима језицима. Према томе, сем немачке војне авијације, никакав други авион не сме да лети преко немачке територије. Специјалне одредбе важе за извесне територије на источној, т ј. пољској, као и на западној граници. Према саопштењу, немачка ваздушна одбрана отвориће паљбу на сваки страни авион који би се појавио над немачком територијом.

Истовремено Немачка је издала преко радија упутства капетанима трговачких бродова. Назначено је којим правцем треба да плове и у којим лукама могу да се задрже.

Већања француске владе под претседништвом г. Лебрена

Париз, 1 септембра. (А. А.) — Авас јавља:

У 18 часова одржана је у Јелисејској палати министарска седница под претседништвом Претседника Републике г. Лебрена.

Претседник владе г. Даладје и министар иностраних послова г. Боне реферисали су о међународној ситуацији.

На седници је донета једногласна одлука да Француска остане при својим обавезама које је досада дала.

Г. Лебрен

ОПШТА МОБИЛИЗАЦИЈА ратне морнарице у Великој Британији

Лондон, 1 септембра. — У допуну до сада предузетих мера, влада Вел. Британског Величанства решила је да нареди потпуну мобилизацију ратне морнарице.

Синоћ је ратификован совјетско-немачки пакт

Москва, 1 септембра. — (А. А.) АВАС јавља.

Синоћ је ратификован једногласно совјетско-немачки пакт о ненападању од стране високог савета комесара

Берлин, 1 септембра. — (А. А.) ДНБ јавља:

Влада Рајха извршила је у Берлину ратификацију пакта о ненападању и консултовању истовремено када је врховни Совјет ратификацију тога пакта извршио у Москви.

—o—

Распуштене су све немачке школе

Берлин, 1 септембра. — Све школе на целој немачкој територији данас су распуштене.

Забрањени летови цивилних авиона над Енглеском

Лондон, 1 септембра. — (А. А.) Рајтер јавља:

Министарство ваздухопловства забранило је све летове цивилних авиона. Ова забрана обухвата и авионе који долазе из иностранства. Забрањен је сваки лет авиона у времену од када падне ноћ па док огреје сунце. Сва источна половина Енглеске затворена је за ваздухопловство.

Хапшење комуниста у Француској

Париз, 1 септембра. (А. А.) — Агенција Стефани јавља:

Париска полиција и даље наставља живо истрагу над комунистима, којом се приликом хапсе главни вођи и пропагандисти комунистичке странке. Ухапшен је, између осталих, и брат народног посланика г. Мартиа. Извршен је свестрани претрес главног стана комунистичке организације, где је запленљен врло важан материјал.

Интервенција г. Мусолинија?

Рим, 1 септембра. — Г. Мусолини се ставио у директну везу са канцеларом г. Хитлером да би се створила повољна атмосфера у којој би Европа имала прилике да мирно решава своје спорове. Агенција Стефани у једном извештају из Лондона јавља да тамошњи дипломатски кругови сматрају да је Лондон спреман на компромис и да је британска влада већ почела да врши озбиљан притисак на Варшаву, али се при том јавља бојазан да је тај притисак дошао прекасно.

Енглески амбасадор код г. Ћана

Рим, 1 септембра. (А. А.) — Авас јавља:

Амбасадор Велике Британије посетио је италијанског министра иностраних послова грофа Ћана.

Пољска жели да преговара, али на равној нози

Рим, 1 септембра. (А. А.) — Агенција Стефани јавља:

На меродавном месту у Варшави изјавили су синоћ новинарима да је пољска влада увек спремна да преговара са немачком владом, али на равној нози. У другом случају она неће шиљати делегацију у Берлин.

Сва пољска штампа подвлачи одлучност Пољака да се и оружјем одупру свима немачким територијалним ревандикацијама.

Лист „Вјечов Варшавски" пише да г. Хитлер има два излаза: или да устукне или да почне рат.

Самоубиство принцезе Кантакузен

Њујорк, 1 септембра. (А. А.) — Агенција Стефани јавља:

Нећакиња бившег претседника Сједињених Америчких Држава принцеза Кантакузен, која се развела пре неколико година од принца Кантакузена, извршила је самоубиство у свом стану помоћу гаса за осветљење.

Пољска има под оружјем 4 милиона војника

Лондон, 1 септембра. — Рајтер јавља: Према проценама стручњака Пољска данас има под оружјем око 4 милиона војника. Последње војне мере обухватиле су око 1,600.000 људи.

Г. Мошићки

Скок цена животним намирницама

Буенос Ајрес, 1 септембра. (А. А.) — Агенција Стефани јавља:

Због затегнутости ситуације у Европи знатно су се подигле цене намирницама.

Потпретседник владе г. др. Мачек у Загребу

Београд, 1 септембра. — Потпретседник владе г. др Влатко Мачек синоћ у 11 часова отпутовао је у Загреб.

Министар г. др. Смољан у Сенти и Сомбору

Београд, 1 септембра. — Министар без портфеља г. др. Бариша Смољан отпутовао је синоћ у Сенту и Сомбор, где данас држи конференције са својим политичким пријатељима.

Демократска левица поздравља споразум

Београд, 1 септембра. — Вођство дисидената Демократске странке, на чијем челу стоје гг. др. Иван Рибар и др. Драгослав Смиљанић, одржало је седницу, на којој је саслушан реферат г. др. Смиљанића. Једногласно је донесена ова одлука:

„Демократска левица, доследна на челима своје борбе, сматра да је постигнутим споразумом испуњен један од њених главних захтева. Према томе демократска левица прима тај споразум и уложиће све своје снаге да помогне његово спровођење, као што — улагала све своје енергије и жртве да се до њега дође."

У Бановини Хрватској смењене су све постављене општинске управе

Одлуком бана Бановине Хрватске смењене су све постављене општинске управе на територији Бановине Хрватске. Истовремено је наређено да претседници свих смењених општинских управа предаду управу општина најстаријим чиновницима. Сазнаје се да ће ускоро бити расписани општински избори у Бановини Хрватској.

СТРАШНА НЕСРЕЋА У ФРАНЦУСКОЈ

Гром срушио мост у тренутку када је преко њега прелазио воз

Лијеж, 1 септембра. — (А. А.) АВАС јавља:

Нови железнички мост у Бал Венуа, близу Лијежа, синоћ је услед жестоке непогоде громом срушен. Несрећа се догодила у тренутку када је преко моста прелазио путнички воз.

Према последњим вестима, погинуло је седам лица. Материјална штета је велика. Органи власти изашли су одмах на лице места и повели опсежну истрагу.

На заједничкој седници горњи и доњи дом одлучују о ставу Велике Британије

Лондон. 1 септембра. — (А. А.) Рајтер јавља:

Званичцо се саопштава да се Горњи и Доњи дом данас састају у заједничку седницу у 18 часова.

Пре подне је одржане седница владе.

У Енглеској је објављена општа мобилизација војске и морнарице

Лондон, 1 септембра. — Авас јавља из Лондона да је Краљ Ђорђе Шести потписао наредбу о општој мобиилизацији сувоземне и поморске силе.

—o—

Последњи догађаји у Варшави се сматрају као објава рата

Варшава, 1 септембра. — Рајтер јавља: Декларација о присаједињењу Данцига немачком Рајху сматра се као објава рата. У Пољској престоници влада примеран ред и мир.

—o—

Конферисања г. Даладјеа са шефовима француског генералштаба

Париз, 1 септембра. — (А. А.) Авас јавља:

Претседник министарског савета г. Даладје примио је данас у 8,45 часова шефа главног генералштаба, генерала г. Гамлена и шефа генералштаба сувоземне војске, генерала г. Колдона.

Краљ Ђорђе сазвао крунско веће

Лондон, 1 септембра. — Авас јавља: Краљ Ђорђе Шести сазвао је крунско веће.

После седнице енглеског парламента даће се опширна изјава

Лондон, 1 септембра. (А. А.) Рајтер јавља:

Седница владе, којој су присуствовали сви чланови кабинета, завршена је у 13.20 часова.

После вечерашње седнице парламента биће дата опширна изјава.

Г. Рузвелт је после поноћи извештен о догађајима

Вашингтон, 1 септембра. — Авас јавља: Претседник Сједињених Америчких Држава г. Рузвелт нешто после 2 часа после поноћи примио је вест да је Немачка навалила на Пољску и да су немачки бомбардери бомбардовали четири пољска града.

Г. Рузвелт апелује да се штеди становништво

Вашингтон, 1 септембра. — Авас јавља: Г. Рузвелт је упутио телеграм Енглеској, Француској, Италији и Пољској да не бомбардују цивилно становништво у отвореним градовима.

Општа мобилизација у француском колонијама

Париз, 1 септембра. — (А. А.) Министарски савет једногласно је усвојио следеће уредбе са законском снагом које је поднео министар претседник г. Даладје. Уредба о општој мобилизацији француске сувоземне ваздухопловне и поморске војске за целу француску територију, Алжир, колоније и француске прекоморске поседе.

„Први дан опште мобилизације је други септембар."

Исто тако министарски савет донео је уредбу о завођењу опсадног стања у 89 француских округа на територији Белфора, као и у трима окрузима Алжира. Најзад усвојена је уредба о сазиву оба дома парламента за сутра, другог септембра.

Немачки авиони бомбардовали 14 градова

Варшава, 1 септембра (А. А.) Рајтер јавља:

Сазнаје се из Источне Пруске да је извршен жесток напад на фронту између Жаралдова и Волнице.

Немачки авиони извршили су напад у два маха. Приликом првог напада бомбардовано је седам градова, и то Гдиња, Торун, Бјалиском, Бродно, Вихоно, Бигос и Хурст. Неколико часова доцније бомбардовани су градови Варшава, Краков, Катовице и Ченстахова

Наредба Министра војске и морнарице генерала г. Недића југословенској војсци

Министар војске и морнарице, генерал г. Милан Ђ. Недић издао је данас следећу наредбу југословенској војсци:

Јунаци,

„Мени је указана особита част што сам Указом Његовог Величанства Краља бр. 4928 од 26 августа 1939 године постављен на чело свеземаљске оружане силе као министар војске и морнарице. Ја обећавам да ћу то поверење оправдати.

„Гордим се што сам на челу оне војне силе коју су сви наши и страни војни ауторитети оценили као прворазредну. Што она ужива овако сјајан углед и добар глас, има се у првом реду захвалити њеном одличном командном елементу, официрима и подофицирима. Они, свесни данашње тешке ситуације у Европи и целом свету, показују примере најсјајније дисциплине, реда, рада, и патриотизма. Ја се поносим што ћу са њима да сарађујем на даљем усавршавању наше војне силе, њеној снази и њеном угледу.

„Зато примајући Министарство војске и морнарице, тражим, захтевам и наређујем свима старешинама и својој земаљској оружаној сили да својим радом, пожртвовањем, верношћу нашим народним идеалима, Краљу народу и отаџбини, буду спремни на највеће жртве када им се буду затражиле.

„Нека се нико не огреши о ове светиње, јер га неумитна строгост војних закона чека, чији сам ја тумач, заштитник и извршилац.

„Данас мора војна сила да буде спремна у сваком погледу као запета пушка, да само на једну реч и само на једну заповест стане на браник наше лепе отаџбине Краљевине Југославије.

У то име поздрављам сву оружану војну силу, на копну у ваздуху и на мору и позивам је да громогласно узвикне Врховном Заповеднику Њ. В. Краљу Петру Другом: Живео!! Њ. Кр. Вис. Кнезу Намеснику Павлу: Живео!, и свом Краљевском Дому: Живео!

Министар војске и морнарице, армиски генерал

МИЛАН Ђ. НЕДИЋ, ср.

Повратак Њ. В. Краља у Београд

Њ. В. Краљ Петар Други вратио се са Бледа у Београд. За време Свога боравка на Бледу Њ. В. Краљ је чинио више краћих аутомобилских излета. Наша слика приказује Њ. В. Краља непосредно пред полазак у Београд.

Прва седница нове владе

Београд, 1 септембра. — Синоћ је одржана прва седница Министарског савета после образовања друге владе г. Драгише Цветковића. Пошто је претседник владе г. Драгиша Цветковић лако оболео, те је седници претседавао потпретседник владе г. др. Влатко Мачек. Седница је отпочела у 7 часова и трајала до касно увече.

Новинари су замолили г др. Мачека за дозволу да фоторепортери направе снимак са ове прве радне седнице кабинета Владе народног споразума, што је г. др. Мачек дозволио.

На овој првој радној седници владе министри појединих ресора поднели су реферате о току пословања и о главним линијама претстојећег рада.

Редовно купање у Новосадској јодној минералној води чува Ваш организам од реуме

Приводе се крају велике припреме за Први конгрес занатских омладина за Дунавску бановину

који ће се одржати у Сомбору 9 и 10 септембра под покровитељством Министра г. Јеврема Томића

Сомбор, 1 септембра. — Припреме за Први Конгрес занатских омладина Дунавске бановине, који ће се одржати у Сомбору, 10 септембра, приводе се крају. Колико се досад може предвидети по показаном интересовању из свих места Дунавске бановине, види се да ће овај конгрес бити обимна и велика манифестација занатске омладине, која ће доћи у рекордном броју, јер постоји уверење да је дошло време да се дође до истоветног схватања по стварима које највише интересују занатски сталеж. За ово нам сведочи и обиман дневни ред, на коме ће се претресати сва витална питања занатства. Овај дневни ред је следећи: избор часништва верификационог одбора и оверача записника; извештај акционог одбора; реферат о стручном школству; реферат о физичком васпитању омладине; реферат о туризму и пропаганди; предлог за оснивање Савеза занатске омладине Кр. Југославије; реферат о штедним омладинским задругама; предлог за одржање идућег конгреса; предлог буџета и избор одбора за израду статута; резолуција и питања и предлози.

Претконференција ће се одржати 9 септембра, у 17 часова, у просторијама Удружења занатлија у Сомбору. Тога дана ће се отворити Занатска изложба, коју приређује Српска занатлиска омладина „Зора", уз пријатељско суделовање Историског друштва, Клуба филателиста, Пчеларске задруге, Текстилане, Женске добротворне задруге и фотоаматера. Изложбу ће, 9 септембра, у 11,30 ч., свечано отворити покровитељ министар, г. Јеврем Томић. Изложба, која ће се одржати у просторијама Соколског дома и у великој дворани Градске куће, биће отворена до 17 септембра. Како смо данас обавештени, одобрене су повластице у пола цене вожње на државним железницама за долазак од 8—17 а за повратак од 9—18 септембра.

Коло српских сестара у Вршцу отвара свој интернат за ученике средњих школа

Вршац, 1 септембра. — Да би заменило родитељску бригу, надзор и помогло у васпитању средњошколске омладине која мора ван својих домова да се школује Коло српских сестара у Вршцу отвара свој интернат за средњошколску мушку децу. У овој акцији Коло довршава и последње припреме, пошто ће интернат отпочети са радом почетком школске године.

Ова акција Кола примљена је са похвалом у Вршцу, пошто ће Коло водити родитељску бригу над својим питомцима, који ће у интернату имати право домаћинско и друштвено васпитање и примерну удобност.

Једномесечна опскрба износи свега 500 динара или иста протувредност у животним намирницама. Ова ко повољним условима у давању намирница лако ће се користити сиромашније породице које школују своју децу. Обавештења даје претседница Кола г-ђа Олга Ника-Дурса (Стеријина 55).

Г. Живојин Пантић премештен за шефа Пореске управе у Новом Саду

Петровград, 1 септембра. — Шеф Пореске управе у Петровграду г. Живојин Пантић, виши порески инспектор, премештен је у Пореску управу у Нови Сад као виши порески инспектор. На његово место за шефа Пореске управе у Петровграду премештен је из Пореске управе IV у Београду виши порески инспектор г. Иван Остојић

Прва забавна приредба српске омладине у Старој Паланци

Стара Паланка, 1 септембра. — Српска омладина, учлањена у Српској читаоници у Старој Паланци, одржала је своју прву забавну приредбу у Народној гостиони, која је у сваком погледу успела.

Забавна приредба отпочела је поздравним говором члана Српске читаонице, омладинаца, иницијатора и покретача Омладинске секције, г. Милоја Слепчева, студента медицине.

У своме говору г. Слепчев је, између осталога, рекао:

— Ако направимо поређење оног предратног стања у Војводини за време Светозара Милетића и овог данашњег у Европи, када се говори о супериорности раса и позваности једне расе да господари над другом расом, увидећемо пуну сличност, која се може означити поново паролом: „подизањем културног нивоа сељака и радника за одбрану голог живота." Овом приликом треба признати да је управа Српске читаонице ово исправно схватила, те је на молбу паланачке омладине дозволила оснивање Омладинске секције која ће као матица нашег паланачког живота потпомоћи да се на овом сектору нашег словенског југа спремимо и кажемо БУДУЋНОСТ ЈЕ СЛОВЕНСКА!

Поздрављен је дуготрајним аплаузом.

Затим је следио позоришни комад монолог и две рецитације, што је изведено на опште задовољство присутних. Тиме је забавна приредба завршена. *(Дан)*

Стапарска омладина прославила је двадесетогодишњицу плодног рада

Стапар, 1 септембра. — У оквиру прославе годишње сеоске славе, која је чувена у Стапару, прославила је Стапарска омладина своју 20-ого дишњицу. Велике припреме које су чињене на неколико недеља пре прославе заинтересовале су не само мештане, него целу околину, па и многе Сомборце, Суботичане и Новосађане. Кум славе био је г. др. Вељко Момировић, једини носилац Карађорђеве звезде од свих Стапараца.

Активност Стапарске омладине, једне од најстаријих послератних омладина у овом чисто српском селу, показала се овом приликом у пуној мери. На дан прославе, увече, давана је комедија од Нушића: Свет. Ову комедију извели су омладинци и омладинке са толико преданости, да је публика неколико пута прекидала претставу бурним аплаузом. Истога дана, пре подне, обављено је сечење колача са церемонијалним банкетом одржаним под ведрим небом на стапарској водици. Сутрадан, увече, тамбурашка секција омладине одржала је свој успели концерт.

Стапарска омладина, славећи своју 20 годишњицу, показала је јавности како својим досадашњим радом, тако и својим програмом за две вечери, да није изгубила ништа од своје активности коју је имала још пре рата. Нарочито је потребно споменути рад гг. Станка Станичкова, претседника, Врачарића, вође дилетантске секције, Витомира Катанића, и других, а од омладинки гђице Радицу Павков, Веру Врачарић, Иванку Цепанчић и друге.

Овим својим првим обимнијим иступом пред јавност, стапарска омладина добила је још више елана за свој рад. Како се налази у средини којој је заиста потребан активнији рад на просветном и економском пољу, омладина је ставила себи у задатак да организује и остале секције, које ће на првом месту имати да решавају актуелне омладинске проблеме.

Слава и прослава почела је великом вечерњом бакљадом а трајала је три дана. *Б. К.*

Отворена је позоришна сезона у Сомбору

Сомбор, 1 септембра. — Као што смо јавили Народно позориште „Кнеза Намесника Павла" отвара данас овогодишњу позоришну сезону комадом „Растанак на мосту" од Плаовића и Ђомовића. У недељу, у 3 сата по подне, даваће се „Ожалошћена породице" од Нушића са популарним ценама, а увече „Улични свирачи", комедија с музиком и певањем од Шурека.

У уторак увече у част рођендана Њ. В. Краља Петра II, даваће се свечана претстава уз учешће сомборских културних друштава.

За гостовање ове реномиране трупе влада велико интересовање у Сомбору и целој околини.

Општински стражар из Бачког Моноштора удавио се у Дунаву

Сомбор, 1 септембра. — У Б. Моноштору нађен је неколико метара од обале Дунава мушки леш, у кошуљи, за који се утврдило да је Јосип Пашић, полицајац. Приликом прегледа нађени су трагови од удараца по глави. Како је одело са оружјем нађено неколико корака даље, на обали, то се држало да је посреди злочин. Истрагом и прегледом комисије утврдило се да је посреди несрећин случај. Претпоставља се да је Пашићу после вечере у једној гостионици, где је пио, прелазећи чамцем, позлило, па се хтео расхладити у води. У моменту кад се свукао, добио је напад и пао у воду. Како је вода на том месту плитка, то је при паду ударио главом о чамац, онесвестио се и удавио.

Минималне цене за шећерну репу

Министарски савет, на предлог г. Министра финансија, донео је решење да се откупна цена шећерне репе, коју фабрике шећера плаћају произвођачима, одређује према добијеној количини шећера из репе. За 100 кг. чисте репе, из које се добија 11 кг. шећера, платиће се у кампањи 1940/1941 годину основна цена од динара 22. Испод ове цене репа се уопште не може платити, без обзира на проценат искоришћења. За сваких 0,1 кг. више добивеног шећера преко 1 кг. из 100 кг. чисте репе имаће фабрике шећера платити произвођачима шећерне репе по динара 0,15 као повећање наведене основне цене од динара 22. Обрачунавање овог вишка цене за исплату вршиће се на бази чисте примљене репе и добијене количине белог шећера у нето тежини. Сиров шећер рачуна се као бела роба у односу: 100 кг. сировог — 90 кг. белог шећера. Овим решењем прописане цене шећерне репе важиће и за наредну кампању, уколико не буду биле измењене новим решењем Министарског савета.

ДОБРОТВОРНА ЗАДРУГА СРПКИЊА У БЕЛОЈ ЦРКВИ ПРОСЛАВИЛА ЈЕ СВОЈУ СЛАВУ

Бела Црква, 1 септембра. — У просторијама Српске читаонице у Белој Цркви, уз учешће претставника власти и угледних гостију, Добротворна задруга Српкиња, чија је висока покровитељица Њ. В. Краљица Марија, прославила је своју славу Вел. Госпојину, као успомену на дан оснивања овог хуманог друштва. — Пре подне је у православној цркви одржан помен добротворима и чланицама овога друштва, а у 11 часова у Српској читаоници обављено је освећење и резање славског колача. Резање славског колача су обавиле домаћица славе г-ђа Ленка Матић са претседницом г-ђом Анком Сретков, док је на јектенија одговарало Српско црквено певачко друштво.

После црквеног обреда г-ђа Анка Сретков одржала је топал говор о хуманој делатности друштва за време мира и рата, позивајући још неучлањене Белозркванке да се упишу за чланице друштва. Напослетку је гостима служена закуска.

Б. І.

† БЛАЖО ПУЉЕВИЋ

Пок. Блажо Пуљевић

Пред овако ужасним и неочекиваним несрећама, као што је ова која је покосила дивне и радне животе Блаже Пуљевића и мајора Стеве Ђуровљевића, и равнодушном човеку срце затрепти и он се тад неминовно сети неке утешне мудрости о пралазности свега... До срца правог пријатеља мудрости у оваквим приликама не могу да досегну. Јер оно је испуњено дубоким, силним, правим болом. А мушка суза ако и не потече, силно пече... Нарочито кад је у питању не само пријатељ, него и човек, човек у најпунијем и најлепшем значењу те речи. А били су то, одиста, људи!..

Зар је могућно да нигде и никад више нећемо срести високу, кошчату фигуру Блажину, ни његов осмех и блиставо беле зубе; зар никад више не чути чврсти корак мајора Стеве; и не насмејати се зар никад више духовитој и оригиналној интерпретацији свега што се око нас и у свету збива из насмејаних уста Блажиних; зар не осетити изредну срдачност којом је цело његово биће зрачило; ни поштење којим је освајао, ни интелигенцију несвакидашњу и ерудицију ретку, којима је импоновао?! Било је записано — како би се рекло — да тај бистри Црногорац из Пипера препати рат и интернацију, премучи школовање, да недавно још преболи тако тешке болести, да дочека године кад је најплодоносније деловао као управитељ једне просветне установе, и да, најзад, тако јадно и бесцељно изгуби живот... И било је записано да га у смрт понесе баш тај храбри човек и одани пријатељ, мајор Ђуровљевић, који је са таквим поносом носио свој часно стечени и одиста заслужени чин...

Недељница је већ, ево, како нам Блаже нема. Како само осећамо сви његово отсуство. Сви пријатељи његови. Сви који га знадоше... А кад сену кроз град вест о трагичној погибији, и кад се све живо пресене тако и најискреније зажалио, видело се да непријатеља није ни имао.

Вели се за Црногорце да су много добри, кад су одиста добри. Блажо је био од таквих. Рођен је у крају где се људи уживљавају у дивном разговору и причању, и Блажо је собом понео ту лепу особину свога краја. Волео је да говори и његове опсервације, метафоре у којима је волео да се изражава, дух и хумор који је спонтано избијао, неодољиво су пленили свакога.

И другове је волео много. И имао их је више но ико. Био је од људи који је својом појавом, целим својим милим бићем освајао одмах спрве. Блажо, наш драги Мистер-Блеки — како смо га од милоште звали. А сад га више нема!!.

И истину је волео и казивао свакоме. Али људи, ма како та истина била горка и тешка, примали је од Блаже без срдње, чак га и даље волели. Јер он је није ни знао казивати злурадо, цинички, већ кроз хумор и чистога срца, са љубављу за човека и друга.

И нема више онога који је око се бе ширио другарску љубав, праву, животну радост, који је расипао речитост своју, свој хумор па га људи растрзали позивима, обасипали одношћу. Јер тамо где је Блажа био друштво се хорило од смеха, разговор тека охучно као планинска река.

Последњим размештајем Министарства просвете Блажо је био премештен у Панчево. По својој молби да узмогне уздржавати малог сестрића. Ми смо жалили што ће нам отићи, али смо респектовали његове разлоге. И данас ми се најрађе заваравамо да је наш Блеки само отпутовао на нову дужност. Јер он је заиста жив у срцима многих својих пријатеља, жив у успомени оних који су га волели. А да му и гроб обележе видним и трајним знаком, другови му дижу надгробни споменик.

Сп. Васиљев

СУЂЕЊЕ ХЕТИНСКИМ РАЗБОЈНИЦИМА

Човек коме су разбојници убили бабу, мајку и жену говори пред судом о своме запрепаштењу када је све три жене нашао мртве

Саслушање сведока се наставља

Петровград, 1 септембра. — Пред кривичним већем Окружног суда у Петровграду настављен је доказни поступак у кривичној ствари против циганске банде која је оптужена за два двострука и једно троструко убиство.

Као први сведок саслушан је Ђорђе Букор, ратар из Хетина, муж, односно син и унук убијених жена. Он изјављује да је пре две године продао једну краву Циганима за 990 динара. После неколико дана Цигани су дошли код њега, те су питали његову жену где се налази, пошто је тада био на путу. Жена му је, кад се повратио, причала да су ови Цигани, т. ј. Банди Стојков, Душан Барбул, Петар Филиповић и Петар Петровић, одлазећи, претили да ће му већ показати. Сутрадан дошли су поново, те су рекли да је крава угинула и тражили да им поврати паре. Он није на то пристао, те су они, вичући, отишли, а пред кућом су стиснувши песнице повикали: „Чекај. Ти ћеш већ научити шта значи циганског темпо! Ми ћемо вас убити!“

Годину дана касније, када је био на вашару у Српском Итебеју, приметио је да га стално следе неки Цигани и да га попреко гледају.

Језив призор на месту злочина

Критичног дана, 2 марта ове године, око 17.30 часова, отишао је на седницу сеоског „Газдинског круга“, те се око 21,30 часова враћао кући са два суседа. Стигао је пред кућу у 22 часа. Поздравио се са суседима и ушао у двориште. Пошао је према штали да нахрани стоку, али је приметио да су врата кухиње против обичаја отворена. Ушао је у кухињу и запалио шибицу, те је приметио да су отворена и собна врата. Када је боље посветлио већ из кухиње је приметио у соби мртва телеса у крви. Уплашен, истрчао је из стана и викао у помоћ, те су дотрчали суседи. Тада је ушао у собу. На поду је лежала његова мајка још у животу, док јој је глава била страховито унакажена, а на кревету лежале су са размрсканим лобањама телеса његове жене и бабе. У то је већ дошла и жандармерија. Мајка није долазила к свести, те је после неколико минута умрла.

Букор каже да је одмах, чим се мало прибрао, посумњао у Цигане, јер је знао да у селу нема ни једног непријатеља, а Цигани, који су с њим некада добро живели, престали су чак да му се јављају и увек су га попреко гледали.

Ђорђе Букор не тражи накнаду штете

Државни тужилац г. Владимир Милојевић пита сведока да ли је на дан убиства долазио у његов стан какав Циганин.

— Долазила је ова млада Циганка која овде седи на клупи — изјављује сведок и показује на оптужену малолетну Веру. Долазила је три пута. Моја мајка шила јој је кецељу, те је долазила да види да ли је готова, али пре никада није код ње шивала.

— А да ли је крава заиста била болесна? — пита претседник.

— Па да. Здраву краву не бих ни дао за 990 динара.

Букор изјављује да су Цигани из стана однели две кобасице, пола хлеба и једно одело, које су бацили у двориште, те је нађено. Он не тражи накнаду штете, пошто каже да је они и тако не би платили.

Сведок је суочен са Петром Ферковићем. Ферковић му прилази и каже:

— Па драги пријатељу, ми смо заједно служили војску, како можеш рећи да сам ти претио када нисам.

Међутим, сведок је остао код свог исказа. Потом је суочен и са Банди Стојковим, који такође пориче да му је претио.

Сведок је положи озаклетву.

Цигани нису били тучени

Затим је саслушан жандармериски наредник из Хетина Стеван Шћанчар, који изјављује да Цигане уопште нису тукли. Он је сам одмах посумњао на Цигане, јер му је још раније Букор био поднео две пријаве против Цигана: да су му претили убиством и следили га на вашару.

Приликом кућног претреса код Цигана је нађено железо које се налази у корпора деликти, којим је извршен злочин, а у бунару пронашли су секиру.

Први је, каже, саслушан Милош Ферковић, који је у почетку поричао, али је коначно признао да ј ударио једну жену само једанпут штапом по глави. После њега признао је и Петар Ферковић, а за њим остали. Приликом реконструкције злочина, сви су сами показали тачно где су се налазиле постеље и поједини предмети који су приликом реконструкције изнесени из собе. Тада су оптужени све сами од себе говорили, у присуству око 100 људи.

— Кад је Пветар Ферковић признао, ко је био присутан?

— Ја и жандармериски поднаредник.

Итебејско убиство признали су сами, а да их жандарми нису ни дотакли. Наредник Шћанчар затим наводи да је одело оптужених било крваво и да су се поклапали трагови у блату са отисцима њихових ципела.

Саслушање наредника Шћанчара још није завршено. Расправа је прекинута те ће се наставити сутра.

Одложен избор општинског бележника у Инђији

Инђија, 1 септембра. — Пре месец дана пензионисан је овдашњи општински бележник г. Дане Дракулић. Место првог бележника остало је упражњено, па је претседник општине г. Антон Дибиш расписао конкурс ради избора новог бележника. Рок за подношење молби по овом конкурсу истекао је 22 августа. Према постојећим прописима, надзорна власт треба да изврши кандидацију и предложи општинском одбору тројицу кандидата, од којих би био утврђен за бележника онај који добије апсолутну већину гласова у општинском одбору. Како Ваш дописник сазнаје, надзорна власт је одложила овај избор.

Инђија је место са близу 9.000 становника. Насељена је Немцима и Србима. Немаца има две трећине. Досадашњи бележник имао је факултетску спрему. Предвиђа се да ће и на претстојећем избору бити изабран кандидат са вишим школским образовањем. У садашњем општинском одбору, услед подвојености на изборима, заступљена је немачка листа са огромном већином. Немци су са 1100 гласова добили 28 одборника, а Срби са 400 гласова свега 2.

СКАУТСКА ЗАБАВА У БЕГЕЧУ

Бегеч, 1 септембра. — Стег скаута из Старог Футога одржао је овде, у сали гостионе Крстића, забаву. Том приликом дилетантска секција стега извела је позоришни комад „Вода са планине“ од Плаовића и Ђоковића. Приказом овога комада мештани су били одушевљени. Режирао је г. Стевица Јатић, прочелник дилетантске секције.

Н. Ђирић

СПОРТ

Лигашки програм

У недељу се игра друго коло утакмица Националне и Хрватско-словеначке лиге

Друго коло утакмица за државно првенство у Националној и Хрватско-словеначкој лиги одиграће се у недељу.

У Националној лиги и овог пута састаће се само један пар. Суботички Жак имаће да дочека тим сарајевске Славије, која је прошле недеље доста несрећно изгубила два бода на терену београдског Јединства.

У овом сусрету фаворита нема. Интересује нас ипак старт Суботичана

Хрватско-словеначка лига има на програму, као и прошле недеље, свих пет парова, који се састају по следећем распореду:

у Загребу: Конкордија — Грађански;

у Љубљани: Љубљана — Хашк;

у Сплиту: Хајдук — Славија (В);

у Осеку: Славија — Бачка, и

у Сарајеву: Сашк —С. к. Сплит.

Ово коло је знатно занимљивије од прошлог, јер се — сем у Сплиту и Загребу — састају парови приближно једнаке вредности.

Лигашко првенство се, дакле, одвија без препрека и без обзира на несрећено стање односа међу врховним форумима оба табора.

Недељни програм у Новом Саду

„Војводина“ и Нак састају се у пријатељској утакмици

Како преговори између Војводине и инђиског Железничара за једну пријатељску утакмицу, за недељу, нису благовремено приведени крају а да Нови Сад не би остао без спортског програма, Војводина је закључила пријатељску утакмицу са Наком.

Новосадска публика ће, према томе, имати у недељу прилику да види старе ривале на зеленом пољу, ривале који су у оваквим сусретима увек давали све од себе и стварали тзв. „Новосадски Дерби“ у футбалу.

Војводина ће како смо обавештени, најзад, овог пута наступити са тимом који 10 о. м. треба да укрсти ноге у борби за лигашке бодове, а то ће рећи у комплетном саставу.

НАК ће такође, по традицији супротставити Војводини своју најбољу једанаесторицу.

Утакмица ће се одиграти на игралишту „Карађорђе“.

Лака атлетика

Олимпијске границе југословенских лакоатлетичара

„Атлетика“, службени лист Југословенског атлетског савеза, објављује у свом последњем броју, да је Југословенски атлетски савез одредио минимуме које треба да постигну наши лакоатлетичари, да би били послати на Олимписке игре. То су резултати дванаесто-пласираног са берлинске Олимпијаде.

Доносимо резултате које треба да постигну лакоатлетичари бар два месеца пре почетка Олимпијских игара у Хелзинкију 1940 године, да би били послати на Олимпијаду.

100 метара — 10,7 секунди; 200 метара — 22,1 секунд; 400 метара — 49,3 секунде; 800 метара — 1:55,7 мин.; 1.500 метара — 4:00,6 мин.; 5.000 метара — 15:1$_2$,0 мин.; 10.000 метара — 32:01,0 мин.; 4x100 метара — 42,4 сек.; 4x400 метара — 3:22,0 мин.; 110 метара препоне — 15,3 сек.; 400 метара препоне — 54,8 сек.; маратонска трка — 2.45:34 сати; 3.000 метара стипло-чез — 9:52,4 мин.; 50 км. ходање — 4.48:47 сати; скок у вис — 185 цм.; скок у даљ — 726 цм.; скок с мотком — 400 цм.; троскок — 1460 цм.; бацање кугле — 1463 цм.; бацање диска — 4456 цм.; бацање копља — 6115 цм.; бацање кладива — 4928 цм.; десетобој — 6395 тачака.

У пари реда...

Спортске вести са свих страна

Викторија са Сушака победила је ватерполо екипу УТЕ (Будимпешта) са 4:2.

Мађарску ће, на дамским тенис-утакмицама за средњоевропски куп у Загребу, заступати Клара Шомођи и Жужа Кернеци.

У Петровграду у недељу играју првенствену утакмицу првог разреда Обилић и Раднички; у Великој Кикинди ЖАК и петровградски Борац; у Вршцу Душан Силни и Слога из Велике Кикинде и у Панчеву Јединство са јабучком Југославијом.

У Будимпешти су на недељном програму ови сусрети у националној лиги: Сегед — Такси; Халадаш — Немзети; Ујпешт — Тереквеш; Гама — КАК (Кошице); Хунгарија — Бочкаи и Кишпешт — Електромош.

15.000 гледалаца посматрало је у недељу репрезентативну футбалску утакмицу између једне комбиноване гарнитуре Немачке и изабраног тима Словачке, која се одиграла у Братислави са резултатом 2:0 за Словачку.

Г. Петар Ненковић из Крагујевца водиће лига-утакмицу ЖАК (Суботица) — Славија (Сарајево у Суботици.

БСК, један комбиновани тим јачег састава, гостоваће 6 септембра на Краљев рођендан ,у Ст. Футогу где ће играти са ФСК-ом.

НОВЕ КЊИГЕ И ЛИСТОВИ

ПРАВНИЧКИ ГЛАСНИК, орган Удружења правника у Новом Саду, у бр. 7—8, за јули—август ,доноси уводни чланак д-р Јована Пивничког „Правни положај ванбрачне деце“. Поред овог уводника у коме писац са великом ерудицијом расправља о једном од најактуелнијих питања која интересују државу и друштво, а којим се посебно био бавио и Конгрес правника, овај наш одлични војвођански правни часопис доноси низ других стручних чланака који имају највећега значаја за све правнике нашега правнога подручја јер се односе на најпрактичније теме из свих грана правне теорије и праксе. Овамо долази и чланак г. Коршоша Тибора о гробљима и споровима који су у вези са гробљима, чланак г. Радивоја Кораћа о потреби измене и допуне грађанског парничног поступника по тужбама због сметања поседа, г. Николе Тинтића о изјављивању замерке против закључка суда којим се одбијају понуђени докази; г. Љубише Мирковића о бонификацији у корист трећих у трговини као делу нелојалне утакмице; г. др. Страхиње Суботића о скупштини удружења судија Краљевине Југославије као и одличне „Глосе“ у којима др. Ђока Павловић са врло много духа и стручне ерудиције критички расправља о многим установама Предоснове и осталих закона. Затим др. Станковић приказује најновију судску грађанску праксу са 117 начелнијих одлично одабраних и систематски класираних одлука оба грађанска већа Касационог суда у Новом Саду. Но како многи спорови не могу више бити решавани код Касационог суда, јер су у последњем степену надлежни Окружни судови, то је овај часопис имао врло корисну иницијативу, те је отворио посебне рубрике и за ову праксу, која је исто од врло великог значаја. Овде нам овога пута г. Миленко Коматина приказује праксу Окружног суда у Суботици а г. Иван Хартман праксу Окружног суда у Новом Саду. На крају је публикована кривична пракса Касационог суда у Новом Саду, у редакцији др. Емилијана Богосављевића.

Правнички гласни излази једанпут месечно и то сваког последњег у месецу. Уредништво и администрација: Соколска, 16, тел. 22-78.

Имa нас свакојаких...

Човек се заинтересовао за аутомобилске трке

У Београду се први пут приређују аутомобилске и мотоциклистичке трке већега стила. Учествују најславнији возачи из свих делова Европе. Ту су Немци, Италијани, Чеси, Бугари итд., а биће разуме се и наших асова, који ће задимити гасом кроз београдске улице.

Док је Београд у јеку припрема, штавише при њиховом завршетку, провинција, наша добра провинција такође се заинтересовала за ову приредбу. Радио, штампа, усмена и писмена пропаганда учинили су своје, па се свет, чак и онај у најзабаченијем буџаку заинтересовао за аутомото спорт...

Једна мања група спортиста, којих се не тичу ни светска замршена ситуација, ни пољска мобилизација, ни саобраћајна пертурбација, ни штафета авионом Лондон — Берлин — заузела бусију — пола седећи пола стојећи — у парку, крај клупе која је узимала за све њих, и дискутује о нечему. Дискутује ватрено, страсно и тако живо, да привлачи пажњу по јединих пролазника.

— Ако Ланг не буде први, даћу се обесити о ово дрво! — доказује један чупавко, очигледно спортски настројен, показујући на жалосну врбу крај рунделе. — Да видиш што је луда брзина!...

— А ја ти опет кажем да ће наш Саватић под старе дане да направи највеће изненађење! — противречи други, са спортским чакширама као надуваним врећама.

Победиће овај. Победиће онај. Овај је најбољи. Онај је несигуран. Немци имају рутину. Наши познају терен. Бугарин може да изненади. Ништа без Нуволарија! — Ниже се прогноза за прогнозом. Свет се заинтересовао. Сви начуљили уши као да слушају Радио Лион, па и они у пролазу, неспортисти....

— Дакле, онда идемо у Београд? закључују сви са клупе.

—Идемо, дабогме! То треба видети.

Они са клупе се дижу. Одлука је донесена. Ићи ће цело друштванце корпоративно у Београд. Такве трке, са „лудом брзином“ не виде се сваки дан...

—Извините, молићу, — зауставља групу један чика са округлим црним шеширићем. — 'Тео би', овај, и ја да идем на те томобилске трке са лудом брзином... Може л' то лепо да се види?

— Може, може! — обрадовише се спортисти. Мило им што су се и шири кругови заинтересовали за моторизовани спорт.

— Онда ћу и ја с вама! Здраво волим то да видим.

— А откад се ви, чико, занимате спортом? за кога ћете да навијате? — запиткују га даље.

— Не разумем се ја много у то, — одговара он. — Идем само да видим: ваљда ће се когод извернути...

Огласујте у „Дан“-у

Нови тенкови немачке војске

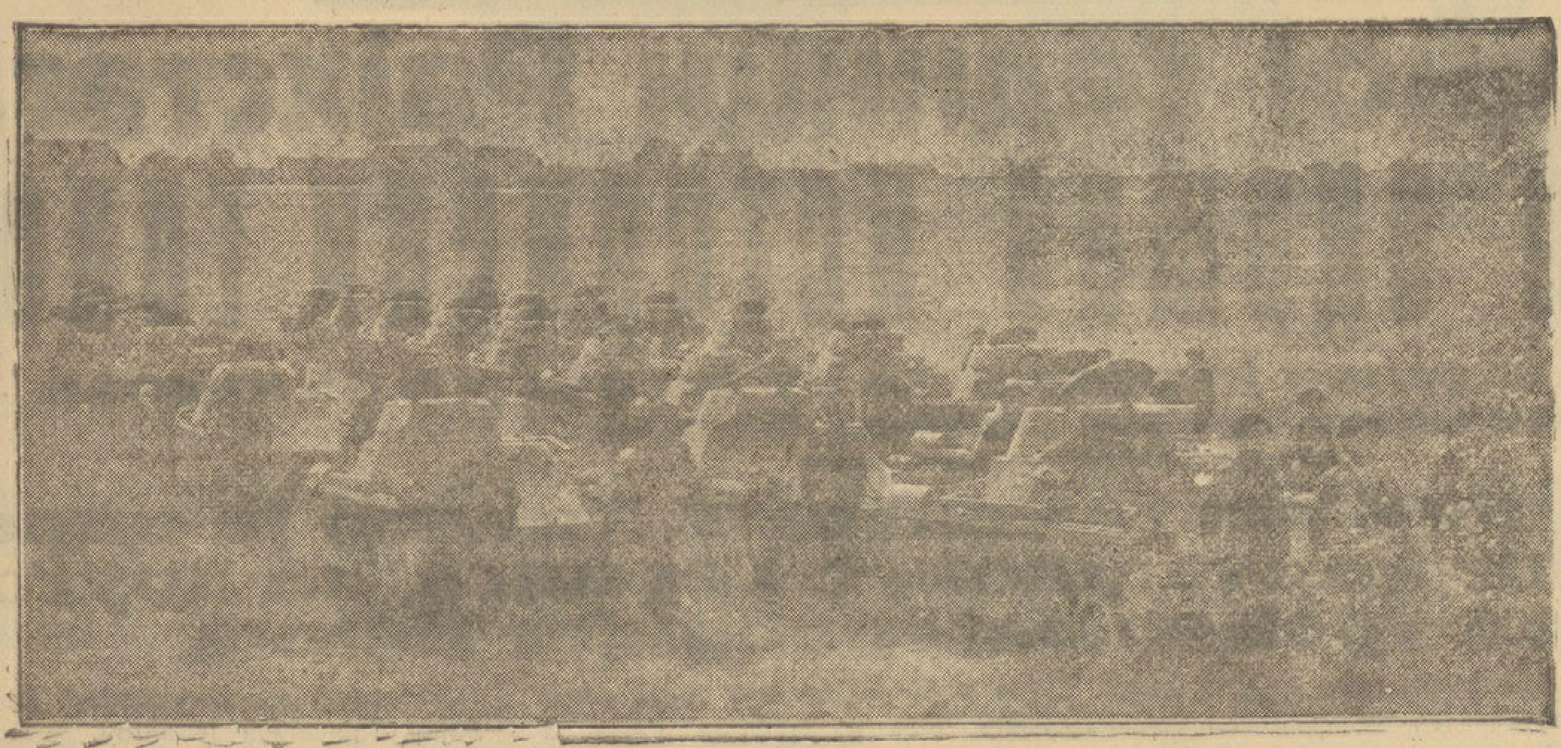

На нашој слици се види парада малих немачких тенкова, којима управљају два војника

КУЛТУРА ДУВАНА У ЈУЖНОЈ СРБИЈИ. У пољопривредној производњи Јужне Србије дуван неоспорно заузима прворазредно место. Култура ове биљке од вајкада је овде претстављала животно питање многих произвођача дувана и монополских радника, а истовремено и питање у коме је сажет економски, привредни и национални проблем нашег Југа. У новој, великој публикацији о пољопривреди Вардарске бановине, која је изашла ових дана као бр. 16—18 „Пољопривредног гласника", налазимо, поред стручних чланака о свима гранама пољопривреде нашег Југа, и посебан, богато илустрован напис о „Култури дувана У Јужној Србији", где је приказан привредни значај ове производње, монополска орагнизација, цела обрада дувана, класирање његово, денчење итд. — Ова едиција, која обухвата 48 страна текста и преко 70 илустрација, може се добити и посебно од Управе споменутог часописа (Нови Сад, Сремска 6) по цени од дин. 15.

ПОЉОПРИВРЕДА ЈУЖНЕ СРБИЈЕ У РЕЧИ И СЛИЦИ. Земљорадња и сточарство Јужне Србије има за нашу државу врло крупан национално-економски значај. Стога, врло добро долази монографски приказ пољопривреде Вардарске бановине, који је ових дана издало уредништво „Пољопривредног гласника" у облику посебне опсежне свеске (бр. 16—18, за 15 авг., 1 и 15 септ.). Многобројни чланци из свију пољопривредних грана ове области наше, потичу из пера најпознатијих стручних лица, а свеска је обилато илустрована ориг. снимцима из пољопривредног живота и рада наших јужних крајева. Ова публикација, несумњиво лепа добит за нашу стручну литературу, може се и посебно набавити, по цену од дин. 15, од управе листа ,Нови Сад, Сремска 6.

ГРАДСКО ПОГЛАВАРСТВО Н. САД
Број: 46.886
24 августа 1939 године
Нови Сад

ОГЛАС

Градско поглаварство путем писмене понуде набавиће за потребе Дома убогих 10 ком. гвоздених кревета и 30 ком. ноћних ормана.

Технички опис кревета и ормана може се видети у Дому убогих сваког радног дана за време званичних часова. Тамо су и кревети и орманови.

Рок за подношење писмених понуда 15 септембар 1939 год. у 10 часова.

ДР. МИЛУТИНОВИЋ с. р.
потпретседник

»ДАН«
ШТАМПАРИЈА
НОВИ САД
Кр. Александра 7.
Телефон бр. 21-06.

Израђује тисканице за државне, приватне установе, индустријска, трговачка, занатска предузећа, новине, часописе, као и литерарна дела, солидно и јевтино
Тачна и брза послуга

Буковичка минерална вода „Квас Милош"

најбоља, најукуснија и најјефтинија природна минерална вода. — Њени минерални састојци лековито утичу и препороде цео организам а нарочито пробавне органе. — ОДЛИЧНА ЗА ШПРИЦЕРЕ. сама освежава и крепи

Чувајте се фалсификата

јер могу бити опасни по здравље

Пазите на заштитни жиг!

Доставља се свима радњама, а носи се и кући. Може се добити у свима местима по колонијалним и гостионичарско-кафанским радњама.

Канцеларија у Новом Саду
Краља Александра бр. 21 — Телефон 20-20
СТОВАРИШТА: у Београду Карађорђева 15 Тел. 30-428. — код ФИЛИЈАЛА: у Сомбору тел. 69. Смедереву тел. 47, Крагујевцу тел. 88, Петровграду тел. 169. Оделење Суботица тел. 325

ЗАСТУПСТВА: у Загребу, Бања Луци, Скопљу Нишу, Краљеву, Крагујевцу, Чачку, Ваљеву, Ужици, Лозници Обреновцу, Шапцу, Лесковцу, Младеновцу, Сарајеву, Тивту и у свим већим местима.

Штедионица Дунавске Бановине

Мали огласи

ЂАКЕ
на стан и храну, са поучавањем и гарантовањем за успех, прима јевтино угледна породица у центру града. Понуде на администрацију. (2101)

НАМЕШТЕНА СОБА
са засебним улазом издаје се одмах. Карађићева 4. (2182)

РЕМЕНАРСКОГ РАДНИКА
за израду ногометних лопта и шпортских потребштина, који може кројити и радити као предрадник тражи М. ДРУКЕР, Загреб, Илица 39. (2196)

ЗА ИЗДАВАЊЕ
„Кроација", осигуравајућа задруга имаће за издавање од 15 септембра ове године у својој згради, на Булевару Краљице Марије број 14, у непосредној близини Бановине, више просторија подесних за канцеларије. (2186)

ПАРЦЕЛЕ
на новосадском „Штранду" продаје хитно Агенција МИРКОВ, Краља Петра Првог, 3. (2187)

СТАРИ БИРОШ
надзорник старији или средњих година, који зна писати и рачунати, по могућству без деце тражи се. Јавити се: Форгач-салаш, Нови Сад. (2226)

МОДЕСКИЊА
добра раденица прима се одмах модеа „Ани", Краља Петра Другог 11. (2225)

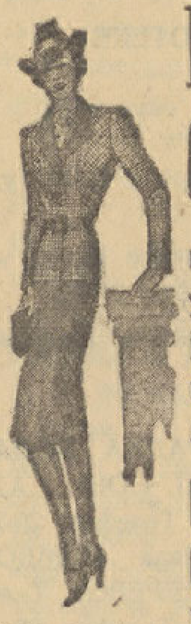

ПОГЛЕД ЈЕ СТАО!
и Ви сте запажени у Вашој хаљини која је сашивена по најновијој париској моди у салону
МИЛОШЕВИЋ СТЕВАН, Нови Сад
Кр. Петра II ул. 1

Уџбеници
за гимназију, грађанску и основну школу, школски писаћи и цртаћи прибор у великом избору могу се добити у књижари и папирници „НАТОШЕВИЋ", Нови Сад Пашићева улица бр. 26

Само 24 динара је месечна претплата на „Дан", који се доставља у кућу претплатника

ПОСЛЕДЊЕ ВЕСТИ

На ванредној седници Рајхстага Г. Хитлер је одржао историски говор

У свом говору г. Хитлер је рекао да су јутрос у 5.45 часова пољске трупе почеле борбе

Својим политичким тестаментом г. Хитлер је одредио за свог првог наследника г. Геринга, за другот г. Хеса, а за трећег најхрабријег Немца

Берлин, 1 септембра. — ДНБ јавља: Тачно у 10 часова пре подне отпочело је ванредно заседање немачког Рајхстага. Вођ и канцелар Рајха г. Адолф Хитлер приспео је у Рајхстаг неколико минута после 10 часова. Када је ушао у дворану, сви присутни су га поздравили устајањем и поклицима: „Хох!"

Историски говор г. Хитлера у судбоносним часовима које преживљује Европа трајао је нешто више од пола сата.

Г. Герин

Г. Хес

У вом говору вођ и канцелар Рајх. г. Хитлер саопштио је данашње догађаје у Данцигу и обавестио Рајхстаг о прокламацији гаулајтера г. Форстера. Г. Хитлерове речи биле су одушевљено и бурно поздрављене.

Г. Хитлер је даље нарочито подвукао страдања немачке мањине у Пољској и рекао да је један милион Немаца морао да напусти своје домове.

Надаље је г. Хитлер рекао да је и овом приликом покушао да постигне мирно решење спора. Национал-социјалистички режим настојава већ одавно да се изврши ревизија свих неправди и да се ликвидирају тешке последице версајског уговора. Међутим, сви предлози Немачке били су одбијени.

„Одлучио сам — узвикује г. Хитлер — да питање Данцига мора да буде решено.

Затим је г. Хитлер известио Рајхстаг о преговорима који су вођени са Великом Британијо као и о повећаном пољском терору у Данцигу, о разним пољским провокацијама и патњама немачке мањине у Пољској. Једнако је говорио и о покушајима Пољске да Данциг привредно упропасти.

— Немачка не може све ово да посматра скрштених руку! Не постоји на свету ни једна велика сила која би то могла ћутке посматрати.

Г. Хитлер је, затим, дао опширна обавештења о последњим преписками са Лондоном. Известио је да је примио предлог да Немачка непосредно преговара са Пољском. Међутим, Пољска није упутила свог опуномоћеног претставника. Тај поступак је г. Хитлер веома оштро осудио, сматрајући га изазивањем.

Потом је г. Хитлер говорио о односима Немачке са европским државама. Нарочито је подвукао да Немачка нема никаквих спорова са западним државама.

Немачки Рајхстаг са највећим одушевљењем саслушао је речи г. Хитлера о односима Немачке и Совјетске Русије као и обавештење да је пакт о ненападању синоћ ратификован у Москви.

— Желим да решим проблем Данцига, Коридора и да створим мирну ситуацију на нашим границама! — рекао је затим г. Хитлер.

Ове речи изазвале су огромно одушевљење у Рајхстагу. Клицало се неколико минута, тако да г. Хитлер дуже није могао да дође до речи.

Затим је саопштио Рајстагу да је предузео све што је потребно да се обезбеди немачка граница на истоку. Тешко непријатељу који покуша да удари на Немачку!

— Од раног јутра, већ од 5.45 часова регуларне пољске трупе отвориле су паљбу, на коју наше трупе одговарају.

Г. Хитлер је затим говорио да је немачка војска најбоља на свету и да је Немачка за време од последњих пет година утрошила на наоружање 90 милијарди марака.

Г. Хитлер је говорио шта се тражи од сваког Немца. Те да је он лично вољан, као и до сада, да поднесе највеће жртве за домовину и да ништа друго не тражи и од сваког грађанина.

— Када улазимо у борбу са непријатељем, дајем свечан завет да ћу свој живот жртвовати за Немачку и да ћу бити први међу немачким војницима. У случају да ми се што деси у овој наметнутој борби, моје место нека заузме маршал Геринг. Ако се њему што деси, нека га замени г. Хес, а овоме ако се што деси нека га замени онај који се покаже најхрабрији међу нама.

Свој говор г. Хитлер је завршио речима:

— Сиг! Хајл!

Потом је Рајхстаг једногласно изгласао закон о присаједињењу Данцига Рајху. Прочитана је потом декларација Рајхстага: да чланови Рајхстага и цео немачки народ прате у стопу „Фирера" и да су спремни да поднесу сваку жртву у борби коју им је натурила Пољска.

КРОЗ НОВИСАД

Библиотека Матице српске отворена од 8—12 и 15—17 часова. Музеј Матице српске отворен од 11—12 часова.

УРАНИЈА

Данас у 5, 7 и 9.15 часова у дуплом програму

1. Отац Војтех

Ролф Ванка, Јирина Степничкова Велефилм чешке продукције

2. Вечна маска

Петер Петерсен, Олга Чехова Матиас Виман

Потресна драма човека који је изгубио сећање

ДЕЖУРНЕ АПОТЕКЕ

Од 26 августа до 1 септембра

Апотека Ненадовић, Краља Петра ул. бр. 12. Телефон 23-95.

Апотека „Ралетић" (пређе Шиц), — Краља Петра II 2. Телефон 21-00.

Апотека Насл. Жигровића, Петроварадин.

БУКОВИЧКА МИНЕРАЛНА ВОДА

„Књаз-Милош" Ш. Д. Б. НОВИ САД, Краља Александра 21. Телефон 20-20 и 32-42. — Код филијала: СОМБОР Телефон 69. — СМЕДЕРЕВО: Телефон 47. КРАГУЈЕВАЦ: Телефон 88 и ПЕТРОВГРАД: Телефон 169. РУМА: Телефон 39 и БЕЛА ЦРКВА: Тел. 40.

ПОАЛО

Премијера снажне социјалне драме

Прељуба

(Историја једне забрањене љубави)

ВИКТОР ФРАНЦЕН, АНИ ДИКО ЖИЛИЈЕ ФАБЕР

ОДЕОН

Премијера

Уцена

Да ли жена сме варати мужа, ако њу муж вара? одговор ћете добити ако погледате овај заиста одличан филм. — У гл. улози ЖАН ГАЛАН

РОЈАЛ

Дупли програм. Премијера

1. Патрола смрти

Чарл Старет

2. Едвард Робинзон у филму

Последњи гангстер

Сви немачки држављани у Бугарској позвати да се врате у Рајх

Софија, 1 септембра. — (А. А.) Рајтер јавља:

Сви немачки грађани, који се налазе у Бугарској, позвани су да се врате у Немачку.

Американци напуштају Европу

Атина, 1 сертембра. — (А. А.) Рајтер јавља:

Две стотине америчких грађана укрцало се на један амерички брод у Пиреју и отпутовало за Америку.

Електрична струја биће ископчана у недељу 3 ов. мес. у улицама: Сремска Бул. Кр. Марије, Радничка и околина као и цели мали Лиман од 5 до 9 сати. Деловодство Новосадског Електричног д. д.

ПАЖЊА!

ФОТО-АМАТЕРИ обратите пажњу на нашу израду и на наше цене. Филм који сте плаћали 18 дин. код нас ћете плаћати 10 дин.

Фото Студио Рojал

Трг Ослобођења 2

АУТОКАРОМ У БЕОГРАД НА АУТОМОБИЛСКЕ ТРКЕ И РЕВИЈУ ТРУПА

„ПУТНИК" у Новом Саду организује друштвено путовање аутокаром из Новог Сада у Београд за посету међународне аутомобилске трке, ко је ће се одржати у недељу, 3 септембра, и на велику ревију трупа, која ће се одржати у среду, 6 септембра, на дан рођења Његовог Величанства Краља Петра Другог.

Оба дана аутокари полазе из Новог Сада)испред билетарнице Путника) у 8 часова и враћају се истог дана у 21 час из Београда испред кафане Балкан на Теразијама.

Цене вожње за одлазак и повратак динара 45 по особи.

Пријаве се примају код „Путника", Нови Сад, до суботе, 2 септембра, односно уторка 5 септембра.

Власник за ДАН к. д.: ЛАЗАР АТАНАЦКОВИЋ, главни уредник. Стевана Брановачког 11. — Ротациона штампа: ДАН, штампарске радионице [illegible]